

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII **Leden 2024** **číslo 1**

OSTYCH

Jestli se ti líbí některé z mých
chudých slov
a řekneš mi to
ať je to jen očima
otevírám se dokořán v blaženém úsměvu
ale chvěju se
jako malá a mladá matka
která až zčervená
když jí ten, kdo jí mívá, řekne
že její dítě je krásné.

Antonia Pozzi, únor 1933

Odvahu a krásné srdce
těm kteří se nebojí
pozlátka seškrábnout ze lži
a poznat zlato na hnoji.

Jan Skácel, PF 1986

Úvodem

Vraždní v Praze nás ohromilo. Počet padlých Ukrajinců, Židů, dalších obětí a těch, kteří je zabíjejí, hrůzně narůstá... Za oběti a postižené odpouštět nemůžeme, zmařené životy nenaopravíme.

Milosrdenství a odpuštění se může dostat i pachateli, ale jen pokud své selhání uzná, lituje ho a změní se k dobrému.

Dobro nás povzbuzuje ke konání dalšího dobra, ale i neštěstí nás pobízí k pomoci. Děkujeme všem, kteří pomáhají potřebným. Za Tříkrálovou sbírku děkujeme Charitě, koledníkům i dárcům.

Židé se zdraví: „Pokoř (šalom) tobě.“ To obnáší budování přátelství s druhými, k sobě a všemu stvořenému. I my k tomu prosíme Boha o pomoc a přejeme pokoj Vám - blízkým i vzdáleným. V novém roce chceme také více bdít nad zlem v sobě i okolo nás.

Vám děkujeme i za přízeň Okénku.

/v

Dialog se rodí z úcty k druhému člověku, z přesvědčení, že ten druhý nám má co říct. Předpokládá, že ve svém srdci uvolníme místo pro jeho postoje, jeho názory a návrhy řešení. Rozmluva mezi dvěma osobami vyžaduje srdečné přijetí toho druhého, a ne jeho předběžné odsouzení. Abychom mohli vést dialog, musíme odbourat obranné mechanismy, otevřít dokořán dveře našich domovů a nabídnout lidskou vřelost. Existuje řada překážek, které dnes a denně dialog znemožňují: dezinformace, klepy, předsudky, nactiutřačství, pomluvy. Tyto věci přispívají ke kulturní zbabělosti, jež dusí veškerou otevřenost vůči jiným lidem. Máří samotný dialog i možnost setkávání s druhým člověkem...

Jorge Bergoglio, 31.12.2014

Všem, i sobě do nového roku 2024 přeji, abychom nepodléhali únavě, a stále pamatovali na ty, kteří jsou v daleko horší situaci než my. Prosím všechny, kteří se již cítí vyčerpaní a zvažují další svou pomoci, abyste vytrvali a pomáhali dále potřebným tuto nelehkou dobu překonat.

Věřím, že i v této zkoušce, jako v mnohých předtím, obstojíme. S klidnou myslí a otevřeným srdcem.

*Dana Drábová
předsedkyně státního úřadu
pro jadernou bezpečnost*

Lhostejnost, jak známo, je matkou diktatury.

K. Schwarzenberg

Karel Schwarzenberg celoživotně čelil těm, kteří by chtěli vytrhnout náš národ z rodiny sjednocující se Evropy a způsobit tak morální, kulturní, politickou i hospodářskou sebevraždu naší země. Viděl dříve než jiní, že naše členství v Evropské unii a atlantickém obranném společenství je pro nás naprosto vitální nezbytností.

*Tomáš Halík na pohřbu
Karla Schwarzenberga*

Za jednou z barikád

Za jednou z barikád, jež padla teprve, když došla munice, na dlažbě od krve, dvanáctiletý špunt byl zajat s dospělými. Kapitán gard se ptá: Patříš k nim? - Hoch se vzpřímí a hrdě přisvědčí. - Pak zastřelím tě! - Ozve se povel: Pal! - A v hrůzné odvěč chlapecky soudruhy děšť kulek u zdi požne. Teď na řadě je on. - Bylo by, pane, možné, abych jen hodinky odnesl matce? - - Jak: Chceš zdrhnout? - - Vrátil se! - - Bojíš se o kejhák, ty uličníku, vid', a chtěl bys fouknout! - - Ba ne - - Kde bydlíš? - - Za rohem. Hned, pane kapitáne, se vrátím! - - Tak si běž! - Odběhl. Vojáci měli z té naivní, dětské lsti legraci a umírající doprovázeli steny jejich smích; ten však ztichl, když bledý určený se chlapec přihnál zpět a v hrdosti dojemně důstojníkovi řekl: Tak tady mne máte!

Viktor Hugo

CO PROROCI ŘÍKALI O MESIÁŠI

Prof. Pavel Hošek

Starý zákon a jeho proroci předpovídali příchod Mesiáše. A židovský národ jej očekával (a dodnes očekává). Jaké přísliby zaznívaly? A jak je naplnilo malé dítě narozené v betlémské stáji?

„Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo. Nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. Neboť se nám narodí dítě. Bude nám dán Syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládcе pokoje“ (Iz 9,1 a 5).

Naděje Božího lidu, vyjádřená těmito slovy proroka Izajáše, byla od nepaměti zdrojem síly a útěchy v časech soužení. I v časech nejtemnější noci směli věřící vyhlížet úsvit nového dne. Směli se spolehnout, že Bůh zasáhne, zastane se svého lidu, odvrátí zkázu. Pošle toho, který přinese záchranu, který zažehne světlo uprostřed temnoty. Možná to bude prorok, možná král, možná kněz. Každopádně to bude Pomazaný Hospodinův, tedy Mesiáš, člověk zmocněný Duchem Svätým k obětavé službě, k zachraňující misi, k vítězství světla nad temnotou.

Mesiáš jako Prorok

Mnozí z těch, kdo žili v časech duchovní temnoty, vyhlíželi světlo v podobě nového zjevení. Věřili, že Hospodinův Pomazaný přinese zachraňující zjevení shůry. Že to bude Prorok, hlasatel Božího slova, pokračovatel Mojžíšovy prorocké mise. Tak jako Hospodin kdysi povolal Mojžíše, aby se stal prostředníkem zjevení, pošle jednou ještě jednoho „nového Mojžíše“, který rozptýlí duchovní temnotu. Vždyť tak to bylo zaslíbeno samotnému Mojžíšovi na sklonku jeho životní pouti: „Povolám jim Proroka z jejich bratří, jako jsi ty, do jeho úst vložím svá slova a on jim bude mluvit vše, co mu přikážu“ (Deut 18,18). Právě z této výpovědi vyrostla naděje, že až se naplní čas, Hospodin pošle svému lidu nového zakladatele Mojžíšova formátu.

Mesiáš jako Král

Mnohem více bylo těch, kteří očekávali Mesiáše ne jako Proroka, ale jako Krále. Důvěřovali zaslíbení, kterým Bůh uzavřel smlouvu s králem Davidem a jeho potomky: „Až se naplní tvé dny a ty ulehneš ke svým otcům, dám po tobě povstat tvému potomku. Ten vybuduje dům pro mé jméno a já upevním jeho královský trůn navěky. Já mu budu otcem a on mi bude synem“ (2. Sam 7,12-14). Zvláštní smlouva mezi Hospodinem a pomazaným dědicem Davidova trůnu dala mesiášskému očekávání konkrétní obrysy. Narodí se podobně jako král David v Betlémě (Mi 5,2). Bude tak jako David „králem podle Božího srdce“. Bude dokonce jakožto zástupce Boží vlády na zemi nazýván Božím Synem, jak o tom svědčí mesiášské žalmy. Výpovědi žalmistů i vidění hebrejských proroků připisují Pomazanému králi z rodu

Davidova všechny znaky královského majestátu. Má to být vznešený panovník, slavný vojevůdce, mocný vladař. Ale zároveň zaznívají v portrétu zaslíbeného Krále i překvapivě rušivé, dramatické tóny. Namísto triumfu prohra, namísto vítězství porážka, namísto majestátu chudoba a ponížení. Jak říká Zachariáš: „Hle, přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a spásu nesoucí, pokořený jede na oslu“ (Zach 9,9).

Mesiáš jako Kněz

Tím ovšem dospíváme k tajemství Mesiášova údelu. Nebyl pověřen jen královskou vládou, ale také kněžským posláním. Jako ten, kdo svou obětavou službou přináší smíření a odpuštění hříchů. „Ty jsi kněz navěky podle Melchisedechova řádu,“ říká o Pomazaném žalmista (Ž 110,4). Výpovědi o kněžském úkolu Mesiáše se dotýkají tajemství jeho utrpení. Tento Kněz totiž nepřináší zápalné nebo přídatné oběti podle rituálních předpisů. Jak říká prorok Izajáš „Hospodinovou vůli bylo zkrusit ho nemocí, aby položil svůj život v oběť za vinu“ (Iz 53,10). Ano, v těchto slovech dávného proroctví zaznívá velikonoční tajemství, z něhož se dodnes tají dech: Hospodinův pomazaný služebník je Kněz, který jakožto smírnou obět' za hříchy lidu přináší sám sebe.

To je to tajemství, jehož pravý význam vyjde najevo teprve o staletí později, když přijde ten, na kterého dávná mesiášská proroctví ukazují. Ten, který naplňuje očekávání Mesiáše jako Proroka, Krále i Kněze. Není to triumfující Panovník, mávající mečem a drtící šiky nepřátel. Je to trpící Mesiáš, který podle Zachariášova proroctví o svém údelu říká: „Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli“ (Zach 12,10).

Mesiáš jako Syn člověka

Boží triumf často vypadá jinak, než si lidé představují. I označení Mesiáše jako Syna člověka jako by bylo příslibem jeho ohromujícího vítězství. Vždyť vychází z vidění proroka Daniela, který říká: „Hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka. A byla mu dána vládařská moc, sláva a království, aby ho uctivali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vládařská moc je moc věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno“ (Dan 7,13-14).

Není divu, že si mnozí s příchodem Mesiáše spojovali úžasné politické vítězství. Ale pozor, Danielův mesiášský titul „syn člověka“ v sobě obsahuje dvojznačnost, která mnohé zmátla. Syn člověka totiž může být mesiášský Král, jemuž Bůh svěří vládu nad celým světem. Ale může to být taky kterákoli lidská bytost, prostě člověk, pan Novák, kdokoliv. A právě tato dvojznačnost provázela životní příběh nazaretského tesaře, který v některých vyvolal radostnou jistotu, že to je On! Tedy ten, který naplňuje dávná zaslíbení. A na jiné působil jako drzý buřič a nestoudný kacíf.

A přece v sobě dvojznačnost titulu syn člověka obsahuje hlubokou pravdu. Ten, kdo je takto nazýván, je zároveň vzorem pravého

lidství. Je odpovědí na otázku, co znamená být člověk. Ano, je to „nový Adam“. V dějinné úloze zaslíbeného Mesiáše se tak protíná poslání prorocké, královské i kněžské, ale také výsostné zjevení toho, co měl Bůh na mysli, když stvořil Adama.

Mesiáš jako Syn Boží

Mesiášský Král je nazýván Božím Synem. Mezi jeho vznešenými tituly zaznívá i dech beroucí jméno Immanuel, tedy Bůh s námi (Iz 7, 14). Ve výpovědích hebrejských proroků se postupně vynořuje portrét Mesiáše, který překračuje parametry pouhého lidství. A tím se dotýkáme tajemství, jehož význam osvětlují až novozákonní evangelia: ten který má přijít, je „Syn Boha živého“! V zaslíbeném Mesiáši se Bůh sám sklání až na dno lidské bíd.

Tajemství vánočních svátků je tedy také tajemstvím Božího příklonu k člověku. Tajemstvím Toho, který, „ačkoli byl způsobem bytí roven Bohu, přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí“

(F 2,6-7).

Mesiášovo Království

Rozmanité výpovědi Písma o zaslíbeném Mesiáši měly mnoho podob a daly se chápat různě. Události, které slavíme o Vánocích, mnohé zaskočily a překvapily. Nebylo to tak jednoduché, aby se všichni, kdo pozorně čtou Bibli, shodli v názoru, že Ježíš je Mesiáš.

Židovští znalci Písma v dialogu s křesťany říkali a dodnes říkají, že věčné hádky o tom, jak vykládat proroctví o Mesiáši, k ničemu dobrému nevedou. Co se raději soustředit na povahu Království, které má přijít? Abychom věděli, jak mu jako lidé můžeme jít naproti. Jak máme přiložit ruku k dílu, aby se tento svět více podobal zaslíbenému Království. Vždyť toto Království se netýká jen židovského národa. V mesiášském věku se Boží pokoj a spravedlnost rozšíří na celé lidstvo. A tím se naplní i slib daný Abrahamovi, že v jeho potomstvu dojdou požehnání všechny národy země (G 12,3). Boží Království totiž není politická říše. Ten zaslíbený Král, jehož narození slavíme o Vánocích, přišel založit říši. Ale jeho království „není z tohoto světa“ (J 18,36). Je to království, které svatý Pavel vystihuje slovy: „Království Boží je spravedlnost, pokoj a radost v Duchu Svatém“ (Ř 14,17). Je to království, které není omezeno žádnými politickými hranicemi: Boží kralování v lidských srdcích a ve vztazích mezi lidmi.

Je to už hodně dávnou, skoro dva tisíce let, co se začalo z Jeruzaléma šířit do všech končin země. A Král si přeje, aby se šířilo dál. I dnes a zítra. Kudy? Mnou a tebou.

*Autor je teolog a religionista,
přednáší na ETF UK*

Nic mnohé lidi nepotěší tolik jako neštěstí nepřítel.

Bůh je jiný. Nemlčí ke zlu, ale každý člověk je pro něj cenný. Nikomu nepřeje nic zlého.

/v

KDE JE VE VÁLCE PŘÍTOMEN BŮH? Zdeněk A. Eminger, 27.12.2023

To nejdůležitější, co si lidé přejí o Vánocích, je být spolu, doma, v bezpečí. Mnoho lidí však letos takové štěstí mít nebude. Někdo se bude brodit bahnem na ukrajinské frontě, někdo bude sám, člověk bez domova se bude smutně dívat do rozsvícených oken, za nimiž možná i on ještě před rokem sedával. Otázce, kde v tom všem je Bůh, musí předcházet otázka zásadní: Kde v tom všem je člověk?

Existují mnohá svědectví ze zákopů první světové války jak si válčící strany i přes přísný zákaz velitelství domluvily na Štědrý večer ticho zbraní. Vojáci obou stran si dokonce dávali drobné dárky a povídali si o svých životech, o svých rodinách, o svých zemích. Odbila půlnoc a válečná vírava se znovu rozhořela. Ač nechtěli, znovu na sebe střídali ti, kteří si ještě před chvílí hleděli do očí.

Na obou stranách žehnali svým vojákům kněží téže církve, modlili se za vítězství své armády, sloužily se mše svaté k počtě jednoho a téhož Spasitele, jehož jméno mnozí vojáci vyslovovali v okamžiku své smrti. A přišla druhá světová válka, v níž naši židovští bratři a sestry měli zmizet z povrchu země. Podobný osud měl stihnout i církve, protože jediné náboženství tisícileté říše mělo být náboženství nacionálního socialismu. Válka strávila neskutečné množství lidských životů. Aniž by k tomu potřebovaly kanonizační proces, vstoupily mezi svaté tisíce a tisíce křesťanů, kteří se odmítli vzdát své víry a skrze ni pomáhali druhým. Svět je ovšem místem paradoxů. Zatímco jedni pomáhali a umírali, někteří hierarchové mé církve naopak pomáhali utéct do Latinské Ameriky největším nacistickým zločinům: Mengelemu, Stanglovi, Eichmannovi.

I když se po válce objevilo pár nesmělých pokusů o reflexi holokaustu, teologie po holokaustu nevznikla. Byli to naši prarodiče a posléze i rodiče, kteří vyrostli, ať na Západě nebo na Východě, v prostředí, které prostřednictvím církvi nedokázalo lidem odpovědět na milionkrát položenou otázku: Kde byl v zákopech, v koncentračních táborech, v gulazích a v plynových komorách Bůh? Než se církve a teologové začali vůbec bavit o tom, jestli se tomuto tématu budou vůbec věnovat, přešel je statečný člověk Simon Wiesenthal, který část nacistických zločinců vypátral a pomohl postavit před soud.

Vracet se dnes k těmto událostem je nutné, ale je to značně obtížné. Svět se změnil. Jazyk se změnil. Pamětníci odcházejí. Jenže nedaleko od nás vypukla další válka, válka Ruska proti Ukrajině a svobodnému světu, která se nejvíce podobá první válce světové. I v ní se na ruské straně objevuje celá řada

pseudonáboženských motivů a výzev, že jde o válku dobra (Rusko) se zlem (Ukrajina a zbytek západního světa). Nevyřešené teologické dědictví 20. století nás však dohání i tady. Znovu se lidé ptají, k čemu to celé je, k čemu to povede a kde v tom všem je Bůh.

Co Bůh? Co člověk?

Stále věřím, že to nejdůležitější, co si lidé přejí o Vánocích, je být spolu, doma, v teple, v klidu, v bezpečí. Mnoho lidí však takové štěstí mít nebude. Někdo se bude brodit bahnem na ukrajinské frontě, někdo bude sám, člověk bez domova se bude smutně dívat do rozsvícených oken, za nimiž možná i on ještě před rokem sedával. Otázce, kde v tom všem je Bůh, však musí předcházet otázka zásadní: Kde v tom všem je člověk?

Neexistuje žádná omluva pro to, aby Vánoce nebyly svátky klidu a válečného příměří. Neexistuje žádná omluva pro to, že někdo bude sám a někdo bude chodit zmrzlým městem sem tam, aby si ukrátil čas do příštího rána. Neexistuje žádná omluva pro to, že lidé nepřetaví všechna ta velká slova vánočního poselství v činy, aby věci – tak jako při židovském milostivém létu – měly happy end.

Mnoho velkých osobností, vědci, umělci, spisovatelé, už nedokázali po tom, co zažili v první a druhé válce a v šoa, věřit. Jenže jejich víra v nich zůstala a otiskla se v jejich díle, které přineslo lidem radost, poučení a třeba jim pomohlo ke změně jejich smýšlení. I dnes je celá řada lidí, kteří už nedokážou věřit, protože v tom, co potkalo je nebo jejich blízké, nevidí ani stín lemu Božího roucha. Jsem ale přesvědčený, že ani v těchto vážných okamžicích života nepřestali věřit. Jejich víra se, tak jako u každého z nás, podobá punkevní řeči. Jednou teče po povrchu, jindy si najde cestu do hlubin. Vyjádřením jejich víry nejsou hlasité modlitby a vnější rituály, ale laskavost srdce a potřeba pomáhat druhým.

Také nerad dělám věci na povel. Nejsem kolektivní, natož státní typ. Přesto si myslím, že v příběhu Kristova narození se nám znovu nabízí veškeré možnosti, abychom i navzdory posměváčkovství druhých a jejich nevíře započali s obnovou světa ve svět lepší. Pokud se někdo ptá – a společnosti tyto otázky postupují – proč tahle země nevzkvétá a proč se křesťanská civilizace Západu jeví jako v posledním tažení, odpovídám: Je to možná proto, že ani letos nedopustíme, aby se do tohoto světa narodil Boží Syn, Pán Ježíš. Řešení našich problémů nejsou složitá. Kdo se nenarodí, nemůže pomoci. Kdo nalezne svůj domov v srdci člověka, může v tom srdci činit zázraky.

Žehnání párům s jinou vztahovou orientací

Naše církve se konečně dopracovala k poněkud lidštější pastoraci. Z Vatikánu přišla instrukce pro duchovní – už můžeme oficiálně žehnat lidem s jinou vztahovou orientací.

(Poznámka: Už nenazýváme určité lidi „homosexuálové“, snižovat člověka jen na sexualitu je ponižující. Úcta k druhým nás také přivedla k názvu „Romové,“ neboť slovo „Cikán“, bylo často používáno rasisticky.)

Připomenu, jak to je se svátostí manželství. Říkáme někdy: „Nás oddal pan farář ten a ten.“ To není přesné, duchovní snoubence neodává. Snoubenci se odevzdávají jeden druhému a duchovní je požehnáním ubezpečuje o Boží přízni pro jejich vztah.

Žehnání není vyprošováním Boží přízně, ale, opakují, je svědectvím o Boží péči. Bůh nechává svítit slunce na všechny lidi, dobré i zlé. (Srv. Mt 5:45) Nemusíme si od Boha vyprošovat, aby slunce zítra vyšlo.

Proto mohu žehnat každému, kdo o svědectví o laskavém a přejícím Bohu stojí a nepokládá boží přízeň za samozřejmost.

Velice si považujeme, že Bůh o nás hříšné velkoryse pečuje – žehná nám. Římský biskup František přiznává, že je hříšník. Kdyby se někdo povyšoval nad druhé, že jsou hříšní, ten by se vylučoval ze společenství Ježíšových učedníků.

Bůh některé lidi pověřuje, aby žehnáním svědčili o boží přízni žehnanému. /v

Kdo nemá mravní zásady, obvykle se zahalí do praporu a parchanti se vždycky dovolávají čistoty své rasy. *Umberto Eco*

Bůh je něžná Moc, ženy jsou mu blíže, ony také plní víc naše kostely, i když je odstrkujeme. *Jan Rybář SJ*

PŘEDSTAVA, ŽE BUDE POŘÁD LÍP, JE OTŘESENÁ

- říká kněz a profesor církevních dějin Tomáš Petráček z Univerzity Hr. Králové. Mnozí mu přisuzují roli generačního nástupce profesora Tomáše Halíka a před pár dny získal za své postoje Cenu za odvahu od Nadačního fondu proti korupci.

Petráček se v hledáčku médií letos objevil především v souvislosti s nuceným odchodem z Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy, který podle něj souvisí s jeho dřívější kritikou ultrakonzervativních proudů v církvi či podporou práva na manželství pro všechny.

Co pro vás znamenal odchod z Univerzity Karlovy?

Nebylo to nic, co bych nečekal. Z různých náznaků jsem s tím počítal asi tři roky. Překvapilo mě, že to bylo takto těsně před začátkem semestru a překvapila mě hlavně míra zášti a nenávisti, která se promítla do toho, co chtěli udělat mým doktorandům. Těsně před dokončením studia je zbavit školitele, což bylo naprosto nestandardní a bylo vidět, že skutečné motivy leží někde jinde, než v nadbytečnosti.

Máme za sebou covid a energetickou krizi, pociťoval jste v letošním roce určité zklidnění?

Sice se věci vrátily do normálu, pokud jde o covid, ale myslím, že stále žijeme v určitém postcovidu. Nejen ti, kteří to prodělali a mají nějaké následky, ale i celá společnost, protože spousta krizových prvků, které se v covidu rozjely, stále platí. Trápí nás inflace, zprávy z politického světa nejsou moc povzbudivé, hodně úzkosti budí pokračování války na Ukrajině. Celkově mi přijde, že oproti předcovidovému období hodně lidí strádá nějakou vizí do budoucnosti a nadějí, že se věci změní a svět se obrátí k lepšímu. Ukazuje se, jak ve společnosti chybí hlubší hodnotové zakotvení, které by nám dalo víc trpělivosti a odolnosti v podobných situacích.

Lidé se dnes často vracejí k Listopadu 1989, k Václavu Havlovi, chybí nám dnes podobné kotvy?

Upínáme se na symboly minulosti, protože nám chybí osobnosti, které by je ztělesňovaly dnes. I když někteří se snaží, třeba prezident se snaží obnovit důstojnost úřadu a být tou osobností. To však potřebuje čas. My jsme po roce 2011 ztratili takovou tu generaci Listopadu 1989 a ještě nám chybí nová, která by ji nahradila.

Potřebujeme jako Mojžiš 40 let na obměnu generaci?

O tom se mluvilo už při založení Československa, že je potřeba 40 let. Ale čas sám od sebe nestačí. Všechny změny a posuny se neudělají samy. To se musí odpracovat. Je to úkol univerzit, občanské společnosti, církvi i různých spolků, aby vyrostla společnost, kde budou lidé svým založením demokrati a zastánci důležitých hodnot. Pak může dojít k nějaké změně. Dlouho jsme tu měli politiky, kteří svůj volební úspěch založili na de-

magií a rozdělování společnosti. To ji zase vrací zpátky. Promeškali jsme velkou konjunkturu, kdy se měly udělat zásadní reformy. Kdo ví, jestli budeme mít zase nějakou příležitost.

Vnímáte, že se změnou na Pražském hradeč obrousila polarizace společnosti?

Pan prezident se snaží, ale má to velmi komplikované, protože opozice a její lídři, neparlamentní strany i jeho neúspěšný politikandát, který mu nemůže zapomenout ponížující porážku o milion hlasů, proti němu vedou nekompromisní džihád. To je, myslím, velká slabina české společnosti, že se politika pojímá jako totální válka. Pro Českou republiku to má dlouhodobě negativní dopady, nedaří se žádné projekty, které vyžadují nějakou kontinuitu, jak v zahraniční politice, tak pokud jde o reformu školství, reformu důchodů. To jsou věci, které vyžadují konsenzus. Příkladem je pokus o důchodovou reformu, kterou vzápětí další vláda zruší. V takových podmínkách se dá těžko dělat dlouhodobá inteligentní politika.

Proč v Evropě posilují nacionalistické strany?

Získávají, ale zároveň utrpěly porážky, třeba v Polsku. Je to, řekněme, určitou neschopností politických stran zohledňovat zájmy a potřeby širokých sociálních vrstev a neschopností dělat reformy. Do značné míry se také ztratila klasická proevropská liberální levice a protestní hlasy nespokojených se nemají jak jinak projevit. Napomáhá tomu svět sociálních sítí a také to, že tento typ politiky je komerčně zajímavý. Politické elity často nevnímají politiku jako službu, ale sledují své byznysové zájmy.

Letos jsme z různých míst mohli slyšet, že dobře už bylo...

Naše představa, že bude pořád líp, je teď hodně otřesená. Na druhou stranu máme poměrně vysoký standard a kdyby se nám podařilo spravedlivě rozdělovat bohatství ve společnosti a udržet si to, co máme, byl by to úspěch sám o sobě. Představa, že dobro spočívá v tom, že budeme mít větší televize,

větší auta a luxusnější dovolené, o tom to není. Jedna z výzev současné doby je právě promýšlet, v čem spočívají skutečné hodnoty. Ty nemusejí být nutně materiální. Nejdůležitější věci v lidském životě se ode-

hrávají ve vztazích. Bylo by však potřeba vrátit do společnosti určitou důvěru v budoucnost a pozitivní očekávání, protože tyto věci často fungují jako sebenaplňující se proctví. Když očekáváme, že to bude horší, tak to bude horší. Když naopak máme pozitivní očekávání, může se naplnit to pozitivní.

Kdo by měl pozitivní atmosféru přinést?

To je velká výzva pro elity jako celek. Myslím, že velké dluhy mají jednak lidé, kteří ovládají média, pak je tu určitě role uměleckých, kulturních, ale i náboženských autorit, aby do veřejného prostoru vnašely více nadhledu, pokoje a trpělivosti.

Proti tomu ovšem stojí alternativní proudy na sociálních sítích.

Kromě větší zodpovědnosti od politických a mediálních elit bych čekal také větší sebevědomí v tom, že dezinformace jsou reálný problém. Měli bychom mít odvahu bránit demokracii. Demokracie, která nemá sebevědomí a odvahu bránit sebe sama, zanikne. Některé země jsou terčem ruské propagandy už desítky let, třeba Finsko, které má nástroje, jak to řešit bez jakýchkoliv náznaků cenzury. Není důvod tyto nástroje nepřebrat.

Není to ovšem o důvěře, že lidé nedůvěřují oficiálním zdrojům?

Ale proč jim nedůvěřují? To je zodpovědnost části politiků, kteří systematicky útočí třeba na veřejnoprávní média jen proto, že demaskují jejich praktiky. Ve chvíli, kdy vrcholní politici útočí, tak nabourávají důvěru v demokratický systém. Bez důvěry demokracie nemůže fungovat.

Je to vidět i na upadající podpoře současné vlády?

Nějaká míra deziluze přijde vždy, ale nyní je poměrně velká. Lidé daleko více snášejí tíživé momenty, když vědí, že politická elita ví, co chce a ví, kudy tam vést. Pak jsou schopní

prekonat hodně. Bylo by dobré, kdyby ten dojem získali.

V čem vidíte problém, že vláda špatně komunikuje, nebo že nemá plán?

Myslím, že je to obojí. Přestože byli osm let v opozici, nemají úplně připravené recepty a zároveň také parlament je ochromený obstrukcemi a oni nemají sílu je překonat. Tady myslím, že by bylo dobré, kdyby měli víc odvahy ukázat, že svůj program chtějí reálnizovat a nést za něj odpovědnost.

Jsou Vánoce obdobím, které dokáže do společnosti navracet důvěru?

Bylo by to hezké. Určitě by bylo skvělé, kdyby adventní doba a Vánoce přispěly k tomu, abychom si uvědomili, co je v životě opravdu důležité. To, že kvalita našeho života souvisí především se vztahy. Tajemství Vánoc je tajemství vtělení. Jako křesťani věříme, že se Bůh stává člověkem, aby nám přinesl pokoj a ukázal, že je na naší straně vždy a za všech okolností. Vše v našem životě je nějak vtělené, i náš život se vlastně vtěluje do různých vztahů, a to je nejdůležitější.

Je tu stále přítomné ono tajemství Vánoc, nejsou dnes už jen o hojnosti a darech?

Ale co to je dar? Dar je vlastně zástupný symbol, že se někomu daruji. Dávám mu najevo, že je pro mě důležitý, že mi na něm záleží. A protože se nemohu darovat sám, tak mu dávám zástupně za sebe nějaký dárek, abych mu ukázal svůj zájem. Klíčový je však ten vztah. Pokud je dárek jen nějaká rituální záležitost, ale jsme k sobě necitliví a lhostejní, bereme druhé jako nějakou kulisu k našemu životu, či abychom se mohli před ostatními definovat, tak je to samozřejmě špatně. Ale myslím a chci tomu věřit, že většina lidí si zvláště o Vánocích uvědomí, jak jsou pro ně ti nejbližší důležité.

O Vánocích přijde do kostela řada lidí, kteří tam jindy nezajdou, co si mohou odnést?

Pro každého je to asi jiné, ale myslím, že všichni tam chodí zakusit atmosféru. Alespoň základní vjem, kdy uprostřed noci jdete do prozářeného kostela, abyste vyslechli krásnou hudbu a byli svědky staletého rituálu vítězství světla nad tmou, že je důležité udržet světlo a že svým životem a svým jednáním můžete rozsvítit světlo ve tmě... Tyto archetypální věci působí i na lidi, kteří nemají církevní vazbu.

Kam se v roce 2023 posunula církev?

To je složitá otázka. Spíše je na nějakém rozcestí. Rozkryly se švy, které v českém církevním prostředí byly a které jsou dost podobné jako i v jiných středovýchodně evropských zemích jako je Polsko, Slovensko a další. Ani místní církve se nemohou vyvíjet do protipohybu se světovou církví a ta se za pontifikátu papeže Františka pohybuje k otevřenějšímu pojetí víry a církve.

Je to dobře?

Myslím, že je to zcela ve smyslu naplnění principů evangelia. Ta druhá strategie je spíše uzavírat do sebe a stavět na vlastní identitě a strachu o vlastní identitu. Mnohem více

Ikdyž existují mladí lidé, kteří jsou spokojeni s církví, jež si je v pokoře jista svými dary a dokáže konat poctivou bratrskou kritiku, jsou také jiní, kteří si přejí, aby církev více naslouchala a aby neustále nezavrhovala svět. Nechtějí vidět církev zamklou a bázlivou, ale také ne takovou, která pořád bojuje za dvě nebo tři témata, jež ji znepokojují.

Aby byla v očích mladých lidí věrohodná, potřebuje si někdy osvojit pokoru a prostě naslouchat, poznat v tom, co jiní říkají, světlo, které může pomoci lépe chápat evangelium. *František*

V knize „Hovory s T.G.M.“ Masaryk říká: „Ježíš pěkně a prakticky řekl: miluj bližního svého jako sebe samého; tedy starej se o sebe, poznávej sebe, važ si sebe, buď k sobě upřímný a opravdový a neobtěžuj druhé. Buď stále na stráži, dávej pozor, buď činný, odhodlaný, měj kuráž a neutíkej před odpovědností.“

Láska, pravá láska je činností, prací, spoluprací, tvořením pro jiné a pro sebe. Není sentimentální – sentimentálita je sebemilská a kochá se ve svých citech.

Láska k bližnímu není jen soucitem ve zlém, není jen soustrastí, je i souradostí.

Láska k bližnímu je v plánu světa, lidská společnost stojí na lásce; ale nestačí mít k spolučlověku jen takzvaný milý cit – láska, humanita se musí ztělesnit v práci, v součinnosti, v tvoření a tím i v zdokonalování světa nám daného. Jsme dělníci na vinici boží.

Láska účinná předpokládá poznání bližních a sebe samého, aby člověk postřehl, co komu chybí. Poznat sebe, být přísný na sebe, být skromný; proto se mluví o křesťanské pokouře.

Láska nás činí praktickými – zbožnost si nezáhá nešiků. Již v evangeliu se vyslovuje lítost nad tím, že synové světla často nestačí na syny světa.

Ježíš praví, buďte jako holubice a jako had – je třeba moudré mírnosti, ale také důmyslu, praktickosti a dovednosti." *Karel Čapek*

ježíšovská je právě inkluzivní církev, která je, jak říká papež František, polní nemocnicí. To je bližší pojetí tomu, co víme o Ježíšovi z evangelií.

Odehrává se v církvi také generační zápas, který vidíme ve společnosti – když přihlédneme k nedávnému sporu mezi plzeňským biskupem Tomášem Holubem a kardinálem Dominikem Dukou?

Nemyslím, že by to byl generační spor, byť to tak může působit. Tady jde dělení napříč katolickou církví, ale v mnoha ohledech i napříč mnoha dalšími církvemi. Najdete velmi moderně myslící otevřené osmdesátníky a devadesátníky, jako je Karel Skalický nebo Václav Váček a na druhé straně velmi uzavřené mladé kněze a laiky, kteří naopak staví na identitárním konzervativním pojetí víry.

rozmlouval Tomáš Hejtmánek

Polská balerína Francesca Mann

...Před vstupem do plynové komory možná Francesca vytušila, že sprchování je jen záležitost nebo ji někdo dokonce varoval.

Některé zdroje uvádí, že se nechtěla svléknout, a když se k ní důstojníci SS přiblížili, aby ji donutili, zaútočila na ně.

Jinde se uvádí, že si všimla, jak dozorcí pokukují po ženách. Začala tedy svůj poslední tanec v životě.

Tančila a svůdně si u toho rozepínala své šaty. Sundala si boty na podpatcích, shýbla se pro botu a vrhla se s ní na Waltera Quakernacka. Podpatkem ho silně praštila do nosu. Ten bolestí upustil svoji zbraň. Francesca ji zvedla a začala střílet. Dvě rány zasáhly do břicha nacistu Josepha Schillingera. Další ránu utřil Wilhelm Emmerich.

Výstřely vyburcovaly i ostatní ženy, které se vrhly na stráž. Některé výpovědi uvádí, že ženy jednomu ze strážců utrhly nos, jiného téměř skalpovaly.

Na místo dorazilo několik posil, které do žen začali střílet samopaly.

Francesca zemřela střelou do hlavy. I tady se výpovědi rozcházejí, jeden zdroj uvádí, že ji zastřelil dozorce, jiný zase, že zbraň proti sobě sama obrátila a zemřela tak vlastní rukou.

Nacista Schillinger zemřel jen o pár hodin později, Emmerich zůstal trvale kulhat.

Francesca se sice nezachránila, ale její hrdinský čin poskytl morální a psychickou podporu ostatním vězňům. Ukázala nejen odvalu, ale že i nacisté jsou smrtelní.

Příběh vzpoury se šířil mezi lidmi a stal se legendou.

V nacistických Norimberských zákonech jsou věty, z nichž vyplývá, že Židé sice vypadají jako lidi, ale lidmi nejsou. Říkali, že jsme lidská zvířata, která pročachovala dějiny. Nenáviděli nás a nemohli pochopit, že i když jsme mrtví, máme vliv na hudbu, písemnictví a justici.

Být Židem to neznamená být členem Židovské obce, což jsem, to znamená ztotožnit se s hodnotami, jako je mravnost. Židé říkali, že mravnost je jako motýl nebo pták, který letí přes moře a musí pořád mávat křídly, aby se neutopil. Ta metafora nám říká, že mravnost neznamená vůbec nic, pokud jsi nebyl mravný včera, dnes a zítra. Židovství je pro mě mravnost.

Arnošt Lustig

Před čtrnácti roky zesnul Ivan Medek, český novinář, hudební publicista, teoretik a kritik, signatář Charty 77, sanitář v Nemocnici Na Františku, umývač nádobí a šatnář v restauraci Pod Kinskou. Byl nejen hradním kancelářem, zpravodajem Hlasu Ameriky, spolupracovníkem Svobodné Evropy, novinářem a fejetonistou, ale také a především vystudovaným muzikologem, který miloval hudbu a rozuměl jí.

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie vás srdečně zve na přednášku kaplana v parlamentu Daniela Kvasničky **Křesťan v politice** v pátek 22. 2. v 19 hodin v evangelickém kostele v Letohradě.

SKAUTSKÝ PLES - 3. února v 19 hodin v Orlovně na Orlicí.

Vstupenky v předprodeji v lékárně

U sv. Theodoty na náměstí v Letohradě.

Výtěžek z plesu podpoří rekonstrukci skautské klubovny ve Verměřovicích.

Téma plesu je benátská noc – dress code vítán.

Prátele Boha křtem přijali

30.12. Matěj Vychytil
Esther Vychytil - Baudoux

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

3.11.	Miladu Pražákovou	87 let
15.11.	Ladislava Linhartu	81 let
16.11.	Miloslava Vencle	86 let
24.11.	Ivana Holečka	77 let
22.12.	Josefa Michalíčku	89 let
29.12.	Helenu Štěpánkovou	87 let

ZÁPIS Z JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY 14. 12. 2023

Omluveni:

J. Marek, P. Peťovský, M. Doleček

1. Zhodnocení uplynulých akcí

- **výlet s ministranty** – zúčastnilo se 9 dětí a 3 dospělí, na Vesmíru měli připravený program s P. Tomášem Hoffmannem, a pak vyrazili na Velkou Deštnou, děkujeme Petru Hoffmannovi za organizaci
- **svátost smíření pro děti** – proběhla na faře, přišlo asi 15 dětí a rodičů
- **adventní duchovní obnova** – přišlo cca 30 lidí, děkujeme všem, kteří se podíleli na přípravě, příště zkusíme uspořádat v příjemnějším prostředí na faře
- **Mikuláš v kostele na Orlicí** – děkujeme Petru Hoffmannovi ml. za roli Mikuláše, děkujeme také všem, kteří darovali ovoce a ořechy, a všem, kteří se podíleli na přípravě balíčků pro děti

2. Plánované akce

- **13.1. od 10 hod. Tříkrálový průvod** – pořádá šermířský spolek Honorata ve spolupráci s letohradskou farností, probíhají přípravné schůzky. Farnost zajistí krále a „daráky“ do průvodu, herce pro scénu v Novém Dvoře a spolu s Honoratou závěrečnou scénu na náměstí. Finanční dary od lidí budou zahrnuty do Tříkrálové sbírky pořádané Charitou,

M. Malá zajistí poděkování za dary do TS a přípravu čaje a kávy pro veřejnost.

- 14. 1. v 18 hod ekumenická bohoslužba – v evangelickém kostele
- 15. 1. v 18 hod setkání rodičů dětí, které půjdou poprvé ke Stolu Páně – na faře

3. Podávání sv. přijímání v kostele na Orlicí – o přijímání Krve Páně napitím z kalicha nebyl velký zájem, také vzhledem k epidemiologické situaci zkusíme tuto možnost opět nabídnout na jaře, zkonzultujeme nejprve s akolyty

4. Kurz pro pomocníky při podávání sv. přijímání – v HK, zájem by měl P. Hoffmann, zvažuje svoji účast; zároveň máme ve farnosti několik lidí, kteří mají vzdělání k tomu, aby mohli tuto službu vykonávat, zkusíme je oslovit

5. Kandidát jáhenství Mgr. Bc. Martin Suchomel, Dis. byl představen v kostele na Orlicí, kam pravidelně s rodinou dojíždí na bohoslužby. Je z Verměřovic a vykonává funkci nemocničního kaplana v nemocnici v Ústí nad Orlicí. Přípravuje se k trvalému jáhenství ve formačním kurzu v HK pod vedením Prokopa Brože, doprovází ho i P. Karel Dvořák.

6. Ministranti/ministrantky v kostele na Kunčicích – L. Stejskalová je osloví a domluví s nimi „systém“ střídání, aby vždy někdo ministroval.

7. Přímluvy – J. Skalická osloví ty, kteří sestavují přímluvy. PR prosí o jednoduše vyjádřené přímluvy – napsané v kratších větách, aby nebyly pro lidi matoucí.

8. Rokaje (ozdoby) z obrazů křížové cesty z orlického kostela – je třeba je odvézt ze Zbuzan od Vlašimi od restaurátora a uskladnit je. Nejprve zjistíme, jak velký náklad to bude a domluvíme odvoz. P. Karel Dvořák je ve spojení s restaurátorem a památkáři. Začátkem roku 2024 se budou blíže domluvat. Se zajištěním odvozu pomůže E. Novotný.

9. Nerudovi se stěhují z domku na faře – děkujeme jim za práci, kterou na faře odvádějí. J. Čanda domluví a zařídí s V. Nerudou podrobnosti (uzavření vody, elektroměr, teplota prostor, ...), zjistí, o co všechno se na faře Václav staral.

10. Parkoviště u kostela na Orlicí – je třeba řešit parkování pro cca 40 aut, která pravidelně dojíždějí.

Kvůli bezpečnosti není možné využít stávající sjezd na silnici. Pastorační radě byl představen základní koncept řešení. Financování stavby je přislíbeno z rozpočtu města. V neděli po bohoslužbě na Orlicí představitel J. Jurenka tento záměr farníkům, aby mohli vyjádřit své připomínky, které budou případně zapracovány do projektu.

11. Pastorační plán na rok 2024 – bude projednán na schůzce v lednu.

Příští jednání pastorační rady proběhne 11. 1. v 18 hod.

Zapsala L. Stejskalová

Poděkování

V roce 2023 jsme přistoupili k údržbě, čištění a celkovému přeladění varhan v Letohradě. Tyto práce provedla firma Ponča - VARHANY Krnov v měsíci dubnu a květnu. Zahajovací koncert hudebního festivalu v kostele sv. Václava proběhl již na opraveném nástroji. Museli jsme řešit problém s číselníkem v kostele svatého Václava. Ten stávající dosloužil a oprava číselníku po 40-ti letech jeho provozu se nejevila jako rozumné řešení nastalé situace. Měli jsme na výběr z různých druhů, velikostí a funkcí. Pro naše potřeby jsme se nakonec rozhodli pro číselník od firmy AUDIC Velká Bystřice. Číselník má kromě vyobrazení čísel stránek či písní i možnost upozornění na číslo zpívané sloky. Na tomto číselníku jsou barevnými diodami rozlišeny barvy zpěvníku, z kterého se právě zpívá. Podařilo se nám tento číselník instalovat i v Mistrovicích. Děkuji všem, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na těchto výše uvedených akcích.

Děkuji za pravidelný úklid na celém kůru. Nemalé poděkování patří i všem řidičům, kteří jsou každou sobotu ochotní přivést a odvést varhaníka.

Děkuji i zpěvákům, kteří se při každé bohoslužbě zapojují do zpívání žalmů a dalších zpěvů.

Všem Vám patří veliký dík. Do dalších dnů Vám přeji vše dobré.

Karel Halbrštát, varhaník

Poděkování

Loni před Vánocemi mě v poštovní schránce čekalo překvapení v podobě štědrého daru od neznámého dárcce. Byla jsem tím tehdy trochu zaskočena a hodně překvapena a potěšena, ale vůbec mě nenapadlo, že se tato situace může opakovat. A stalo se. Mnohokrát děkuji dárci za jeho štědrý podporu a nápaditost v jeho přání, a děkuji všem, kdo o naši farnost pečujete a pomáháte v tom, aby nám spolu bylo hezky. Přeji všem dobrý a pokojem naplněný nový rok.

Marie Mikysková

HELE, NAŠI JDOU...

Bezdomovectví není jen chybějící domov z cihel. Jde spíš o ten strašlivý pocit, že je člověk nechtěný, nemilovaný, nikdo se o něj nezajímá a je vyvržen ze společnosti.

Oblastní charita slouží lidem bez domova ve dvou zařízeních: Sociální správe v Ústí nad Orlicí a v Nizkoprahovém denním centru (NDC) v Lanškrouně. NDC pracuje s lidmi bez domova víc než deset let a za tu

dobu vešla služba do povědomí veřejnosti svou profesionalitou. Každý, kdo se potká s člověkem bez domova – ať to je úřad nebo jednotlivec – může ho odkázat právě sem. V NDC se může umýt, dostat čisté ošacení, jídlo. A nejen to. Co zde lidé bez domova nacházejí a proč se sem vrací? Na to jsme se zeptali vedoucí služby Martiny Šedové a její kolegyně Anny Purkertové.

NAŠE JAZYKY JSOU SI PODOBNÉ

- říká Albína Kovtun, která od května 2022 pracuje v Oblastní charitě Ústí nad Orlicí jako učitelka českého jazyka. Denně učí online desítky lidí z Ukrajiny, kteří k nám utekli před válkou. V současné době vede už sedmý čtyřměsíční kurz. Výukou, která je náročná jak pro studenty, tak především pro ni samotnou, provedla za tu dobu téměř 600 lidí. Zeptali jsme se jí:

„Najdu u nás bezpečný prostor a přijetí. Ať přijdou s čímkoli, nehodnotíme je, nekoukáme na ně spatra. Myslím, že si na to docela zvykli. Vědí, že nám mohou ledacos říct a zůstane to mezi námi,“ vysvětluje vedoucí služby Martina Šedová. Za poslední rok zájemců o službu podstatně přibýlo. Koncem listopadu evidovali 800 návštěv, přičemž loni měli za celý rok 600 návštěv. Denně to znamená 5-7 návštěv, ale zaznamenali i 11 návštěv za den. Nejvíce klientů mají ve věkové skupině 30-50 let a častým doprovodným jevem bezdomovectví je závislost na alkoholu nebo drogách, psychiatrické poruchy.

Hygiena má velký dopad

„Klienti u nás najdou na část dne bezpečí, hygienu, ošacení, jídlo. Kdo chce a je toho schopen, s tím můžeme řešit jeho situaci do hloubky – rodinné či zdravotnické záležitosti, bydlení, práce,“ doplňuje Anna Purkertová a pokračuje: „Jsou to lidé jako my. Chtějí si popovídat, sednout si chvíli do tepla, napít se čaje. Říkáme jim „naši“ a na ulici nepoznáte, že to jsou lidé bez domova. To, že se mohou umýt a voní mýdlem, má široké důsledky jak pro ně samotné, tak pro celou společnost. Nemusí se pak stydět zajít si k lékaři, do obchodu, ucházet se o práci, potkat lidi.“

Klienti NDC mají k Martině a Aničce důvěru. Někteří se nebojí ani svěřit, kde strávili noc. A to je dost důvěrná informace, protože v bezdomovecké komunitě o prostory k přenocování vzájemně bojují. „Máme klienty, kteří přespávají v krmelci v lese. Jeden člověk přespává v kontejneru na papír,“ popisuje Martina. „Jsou to pro nás žalostné představy, jak někteří lidé žijí. Někdy, když si doma o víkend lebedím v teple u televize, a vzpomenu si, že někdo je v krmelci, je to

přijetím, teplem, jídlem, čistým prádlem a mýdlem, respektem... Nevidí alkoholiky a feťáky, vidí fyzicky nebo psychicky zdevastovaného člověka, který potřebuje pomocnou ruku.

Letos se v Centru sociálních služeb podařila krásná věc: díky službě Sociální rehabilitace, která zde sídlí a provozuje pět nájemních bytů, se zde podařilo ubytovat jednu paní bez domova. Paní se zvedla z pomyslného dna ulice – našla střechu nad hlavou, našla práci, uvažuje, že půjde do insolvence, aby se zbavila dluhů. To vše je výsledek sociální práce, přesněji řečeno sociálních pracovníků obou služeb, za kterými stojí nejen Oblastní charita Ústí nad Orlicí, ale také výborná spolupráce se sociálním odborem Lanškrounského Městského úřadu a s Městskou policií. Díky spolupráci se také už teď těší na 19. prosince, kdy budou s dalšími subjekty pořádát Vánoční setkání se svými klienty.

Pod okny NDC se mihly dvě mužské postavy. „Hele, naši jdou...“ řekla Anička s pohledem k oknu. Vstala a dala vařit vodu na čaj. Naše setkání končí, a když se s oběma ženami loučím, napadá mě motto Matky Terazy: „Milovat srdcem, rukama sloužit.“

Poděkování klientů

17.2. „Teď se mi stalo, že mi někdo v noci ukradl boty. Sundávám si je, abych si více odpočinul. Unul jsem a pak byly pryč. Šel jsem jen v ponožkách přes celé město. Lidí na mě koukali. Cítil jsem se hrozně. Mrzí mě, že se mezi bezdomovci tolik krade. Nikdo si nedokáže představit, jaké to na ulici je. Hodně drsné! Děkuju, že jste mě zde přijali.“ 15.6. „Díky, že se tu můžu najíst ze stolu a z nádobí. Člověk se aspoň chvíli cítí jako doma.“

Jakým stylem učíte český jazyk?

Stručně řečeno kognitivním. Výuka cizího jazyka přímo závisí na specifických vnímání informací konkrétního žáka. To se snažím zohledňovat. Někdo si lépe pamatuje vizuálně (má rád barevné tabulky, diagramy, fotky, vtipné ilustrace, videa, dokonce i moji mimiku, gesta). Jiný student je spíše auditivní, zapamatovává si prostřednictvím zvukové nahrávky, hudby, možná i mého tónu, intonace, rychlosti řeči. Někdo si musí všechno zapisovat, systematizovat po svém, zdůrazňovat, mít čas si novinku „strávit“.

Dalším faktorem, kterému věnuji pozornost, je typ inteligence žáka. Když je humanitní, pomáhá mu například nějaká rýmovaná replika. Zatímco lidé s matematickým myšlením si ověřují správnost klasifikací jazykových jednotek hledáním rozdílů či podobností mezi češtinou a ukrajinštinou/ruštinou.

Vzhledem k tomu, že žáků je mnoho a jsou různí, musím dopředu hodně kombinovat a počítat. To vyžaduje spoustu času a úsilí. Navíc musíme ve výuce často opakovat, protože těžké životní podmínky a práce na směny je pro studenty náročná. Snažím se dát možnost každému, kdo má opravdovou motivaci česky se naučit, aby mohl pocítit své malé úspěchy, a získat tak optimismus a větší sebevědomí.

Jaké máte vztahy se svými studenty?

Vím o těžkých osudech mnoha studentek. Některé o tom vyprávějí chvějícím hlasem v rozhovorech na hodinách. Většina ale nechce svoje bolesti ukazovat, a vím to od nich osobně. Snažím se na přednáškách vytvořit rodinnou, upřímnou atmosféru. Myslím, že mezi sebou máme harmonii, protože nás spojuje ukrajinský jazyk.

Kolik žáků jste doposud provedla výukou?

Od května 2022 až dosud bylo šest kurzů. Nejprve jsem měla 60 lidí, naposledy 144. Celkem téměř 600.

Jaké dělají vaši studenti pokroky?

Ze slepých a hluchoněmých se promění v lidi, kteří rozumí psanému i mluvenému slovu, dokážou v jednoduchých větách formulovat své myšlenky. Mám mnoho vděčných zpětných vazeb, například, o změně zaměstnání k lepšímu díky znalosti češtiny, o tom, že rodiče rozumí paní učitelce na rodičovských schůzkách svých dětí, o certifikátech, které naši žáci začali dostávat od Univerzity Karlovy jako potvrzení naší kvality. Naše kurzy navštěvují celé rodiny (zpravidla maminka, pak se přidává sestra, občas její maminka nebo manžel, kamarádka...) – i to je pro mě známkou jejich kvality. Někteří mí žáci se pokusili vrátit na Ukrajinu. Když tam ale znovu pochopili válečnou skutečnost, hlásí se s omluvou zpět na kurzy. Někteří čekají na začátek nové výuky, protože slyší, jak známí už po kurzu začali lépe rozumět, více mluvit a psát. Seběmensí výhra mých žáků je pro mě velká radost.

Jaké používáte učebnice a jste s nimi spokojená?

pro mě hrozné pomyšlení,“ dodala.

Spolupráce služeb dostala člověka ze dna

A tak velkou útechou pro obě pracovnice je právě jejich práce. Dávají lidem z ulice naději, protože jim dokážou maličko ulehčit jejich život –

/M

Základem programu je hezká učebnice Krok za krokem od Lídy Holé, ale mám hodně vlastních materiálů, které by vydaly na učebnici. Mám jeden skvělý nápad, který by mohl urychlit proces učení, ale zatím je předčasně o tom mluvit, je to jen můj sen. Bohužel nemám téměř žádný volný čas, protože neustále hledám nové efektivní způsoby výuky.

Jaký máte harmonogram dne?

Žáci se učí hodinu a půl každý druhý den. Já mám každý den tři nebo čtyři přednáš-

ky: jednu nebo dvě ráno a dvě večer. Nejprve jsme se snažili pokrýt program délkou 2,5 měsíce. Ale lidé pracují (někteří přes den, někteří v noci), jsou velmi unavení, a nejsou schopní se dostatečně věnovat domácím úkolům (navíc se později počet žáků ve skupinách zvýšil). Proto se kurz prodloužil na čtyři měsíce. V poslední době pozorují na Ukrajině větší pochopení pro důkladnou výuku češtiny. Za to jsem samozřejmě vděčná, protože jsem vždy zdůrazňovala seriózní přístup k výuce jazyků.

Musím vám ale také upřímně říct, že je to velmi obtížné. Jsem pořád unavená. Každý den jsou lekce, všechny večery mám nabitě do 21:00 h. Po 21. hodině začínají nekonečné kontroly úkolů, přípravy nových lekcí. Nejtěžší je závěrečná doba, kdy 100 lidí píše závěrečné testy a dělají ústní zkoušky, a do toho se registrují noví zájemci o studium. Tehdy prožívám peklo. Pokaždé si říkám, že tyto žáky ještě doučím, a hotovo. Ale ten stav trvá krátce. Rychle se ve mně rozhoří nová vášeň, se kterou pokračuju dál, až do konce války. Sním o našem vítězství - jako každý Ukrajinec.

Kdy jste se Vy sama naučila česky?

Katedra, kde jsem pracovala do začátku války, vyučuje slovanské jazyky. Jako doplňkový jazyk jsem si vybrala češtinu. Začínala

jsem v kurzu, který existuje při ambasádě ČR v Kyjevě. Za kvalitní výuku jsem velmi vděčná své první učitelce Iryně Zabiace.

Jakým povoláním jste původně?

Jsem filoložka. Čeština a ukrajinština mají společnou etymologii, společnou historii. Každý z těchto jazyků je jedinečný, kouzlující, a přitom jsou si tak podobné! Většina českých slov je stejná nebo podobná, ale jsou slova, která jsou v ukrajinštině považovaná za málo používaná nebo nářeční (české opatrovat - ukrajinské не часто používané пантруквати). Kdyby všichni Ukrajinci uměli česky, oživilo by se mnoho nespravedlivě zapomenutých ukrajinských slov. Badatelé dějin slovanských jazyků zde mají neprobádané území. Někdy mě až svědí ruce, když se prohřívám ve slovnících.

Jaké máte zprávy z Vašeho bydliště na Ukrajině?

Zprávy jsou zklamáním. Manžel zůstal na Ukrajině, pracuje jako anesteziolog. Je lékař s 37letou praxí. Říkal mi, že tak zničená těla nikdy neviděl. Z fronty přivázejí taková zranění, že to někdy vzdává. Všichni známi si stěžují, že situace tam je stále horší - neustále sířeny vyčerpaly lidi, všichni jsou nervózní, všechno zdražilo, neustále hrozí vypnutí elektřiny, vody nebo plynu. Je mi moc líto, že mnoha rodin mých známých a přátel se válka přímo dotkla. Každý se snaží pomáhat bojovníkům. Nikdo nevidí jiný způsob než vyhrát válku, abychom se vrátili ke klidnému životu. Jen výhra, protože je to naše země, naše vlast, naše pravda.

Chcete se vrátit na Ukrajinu?

Určitě, a vyzývám k tomu i své žáky. Naučit se cizí jazyk znamená obohatit se. Až se vrátíme domů, znalost češtiny nám umožní pokračovat v kontaktech s ČR. To je krásné mít ještě jednu zemi, kde se člověk může cítit jako doma.

V Ukrajině bude nutná rekonstrukce měst a vesnic, energetiky, ekonomiky a všeho dalšího. Hodně krásného si musíme vzít z Česka domů: Vaši lásku a bojovného ducha ve vlastní historii, jazyk, kulturu, umění, hudbu, přírodu, cestování, sport, aktivní odpočinek, koníčky, čistotu. Jako vzor můžeme mít před sebou váš rozvoj veřejné hromadné dopravy, stavbu cest, respektování zákona. Teď je ale důležité naše sebevědomí - v cizí zemi unést zklamání z toho, co se děje na Ukrajině - a k tomu nám pomáhá právě výuka češtiny.

Jak se Vám v České republice žije?

Jsem velmi vděčná za Vaši podporu. Ani ve snu by mě nenapadlo, že by v cizí zemi mohlo dojít k tak hlubokému pochopení situace, kterou Ukrajina prochází. Češi hodně čtou, zajímají se o světové dění, jsou vzdělaní. Ti, se kterými jsem měla možnost komunikovat, hodnotili ukrajinské dění, jako by mluvili

ústy Ukrajince. Je to až nepochopitelné! Rozsah pomoci finanční i duševní není možné slovy ocenit. Jsme dlužníci za humanitnost před vaší vládou a vašimi lidmi. Potvrzením velkého milosrdenství jsou také kurzy výuky češtiny pořádané Oblastní charitou Ustí nad Orlicí, které se konají již druhým rokem. Právě ty pomáhají Ukrajincům neztratit odvalu v situaci bez rodného domova, bez obvyklého komfortu a bez oblíbené práce. (Někteří mají v zásuvce několik vysokoškolských diplomů nebo dokonce diplom doktora věd.)

Máte velmi náročnou práci. Jak odpočíváte?

O přestávkách se snažím cvičit, abych neutralizovala sezení u počítače a nechala odpočinout oči. Sobota a neděle jsou svaté dny pro procházky v přírodě, výlety do nádherných českých měst. Mám ráda útulnou atmosféru divadel i hlučná místa, ráda sleduji lidi. Moc ráda si čtu česky nebo poslouchám něco českého, komunikuji česky na sociálních sítích, poznávám zdejší život. Sama se stále učím česky. Ale na odpočinek nemám moc čas... /M

Vždy, když nám Ukrajinci děkují za pomoc, vždy jim říkám: „Část naší republiky za 2. světové války osvobodila Rudá armáda a v ní bojovalo a padlo mnoho Ukrajinců. Za mnoho jsme Vám vděční.“ /V

ANEŽČINY DOBROTY

Jestli se někdo chystáte napsat fantasy román šmrncnutý nonsensem a hledáte prostředí, do něhož ho zasadíte, Rudolfinum - a především jeho zákulisí - má rozhodně potenciál.

Na tradiční předvánoční Rybovku se dovnitř vstupovalo jiným služebním vchodem než vždycy, což v mý většinu života naprosto dezorientovaný hlavě vyvolalo akutní pocit nejistoty.

Muž na vrátnici, kterej se tvářil jako člověk, ale ve skutečnosti to byl hodně potměšilej skřet, na otázku „kudy se jde do šaten?“ mávl neurčitě rukou a zamumlal se silným skřetím akcentem, že „na konci chodby po schodech dolů“.

Mínula jsem ladírnu viol, ladírnu lesních rohů, technickou místnost i ladírnu bolavých duší (fantasy, chápete). Avšak chodba se stropem tvořeným z nespočtu provazců utkaných z kabelů končila výtahem na čip.

„Sem vám říkal, že máte jít tou druhou chodbou,“ skřet se po mým schlíplým návratu už ani nesnažil o překlad do lidštiny.

Ve spleti chodeb, do kterýj jsem radši rychle prchla, jsem následně potkala dirigenta. „Jsme v šatnách šest, sedm a osm.“

Vzápětí jsem zjistila, že v šatnách šest a sedm se usídlili sboristi, takže jsem usoudila, že pro muzikanty je připravená osmička.

„Šatna 8,“ hlásala cedule na zdi. Dvěře však jaksi chyběly. Už jsem málem sahala do futrálu pro smyčec, abych po vzoru Hagrida oťukala cihly, když tu dorazila slečna, která se v situaci rychle zorientovala a místo na cihly začala mačkat na „něcojakočudlík“ pří-

mo na ceduli.

Zázrak se ovšem nekonal a šatna 8, ve který bylo na přivítanou pro umělce určitě připravený šampaňo a chlebičky s kaviárem, se neotevřela. Možná to chtělo použít smyčec od basy, kdoví.

Spokojila jsem se tedy se šatnou sedm, v který už bylo docela plno.

Následuje pasáž, v níž se toho dělo sice spoustu, ale nic, co by bylo čtenářsky atraktivní, takže vám jen řeknu, že:

1. Byla generálka. Na ní jsem zjistila, že to jedno místečko, který jsem nezahrála loni, předloni ani předpředloni, musím zaka-mufflovat i letos. Jako já bych se ho asi i naučila, jenže podle mého mínění se Rybovka nemá hrát dokonale. Tj. já tím vlastně dělám dobrou službu celkovému vyznění díla.

2. S kamarády z orchestru jsme si pořídili památeční fotku na nových prknech pódia, který až se ošlapou, možná budou použitý k výrobě domin, náhrdelníků a pánských motýlků, jako se to stalo s prknama předešlýmá.

3. Vyrazili jsme podepsat smlouvy, v nichž jsme se zavázali „provést sjednaný umělecký výkon osobně v rozsahu sjednaném Smlouvou a ve standardní kvalitě“. Tak teď čekám, jestli se mi někdo ozve, abych část honoráře vrátila kvůli nestandardnímu provedení místečka zmíněného v bodě 1.

4. Pak jsme šli na kafe, jenže jsme se opět v chodbičkách zákulisí zamotali, takže nám na něj nakonec zbývalo jen pár minut. Ale já k němu stihla vdechnout i dortík s poeticky ofříškovým názvem Louskáček. Hodně mňam.

Přestávám číslovat, protože teď to bude velký.

Po návratu do sedmičky jsem si šla přezout boty, když tu koukám, že si vedle mě položila futrál holka, která mi byla nějak povědomá. A víte co? Nebyla to žádná bývalá spolužačka nebo kolegyně, byla to... Jenováfa Boková. Jo, přesně, ta slavná herečka. Snažila jsem se vypadat, jako že normálka, ale byla jsem z toho paf a rychle jsem se začala tvářit pokud možno sympaticky.

A pak: „Ahoj, (ona mi řekla ahoj!) nedáš mi áčko (ona chce ode mě áčko!)?“
No jasný. Naladila si teda strunu A podle tý mý a mně to došlo.

Vážení, Jenováfa Boková má teď moje áčko a bude ho mít do tý doby, než bude znova ladit (odmítám si připustit, že už to udělala)! To už jsme skoro kámošky, že jo?

Koncert.

Pro jednoho z nás se moje celoživotní noční múra, že vylezu na pódium a zjistím, že jsem tam sama, stala skutečností. Ale ten dotyčný to zvládl s grácií. Suverénně si sedl na svou židli a čekal, až dorazí zbytek orchestru. Kdo další může říct, že rozesmál celý Rudolfinum?

Hezký to bylo.

A hrát na konci Rybovky Narodil se Kristus Pán je velmi promyšlený tah, jelikož zvyk publika při týhle skladbě povstat pak přirozeně vyústí ve velkolepý standing ovation.

2024

Když přehlížím mé sloupky loňského roku, docházím k předsevzetí, lépe závazku pro rok 2024. Ten závazek zní: mé věty budou jen a jen laskavé, radostné, pochvalné.

Víte proč?

Tyto věty jsem napsala někde v půlce prosince, když jsem si lednový text připravovala. Jak se ale říká: Člověk míní... Pak přišel 21. prosinec. Všechn radostný, odlehčený text jsem vymazala.

Ne, nechci znovu zasahovat do citů. Že je zjištěna celá společnost je patrně třeba z odzvy, jíž se dostává vyhlášeným finančním sbírkám.

Nikdo si o nás občanech České republiky nesmí ani pomyslet, natož říkat, že jsme ne-citlivá, sobecká společnost, myslící jen a jen na sebe, na svůj prospěch. Opakuje se to stále: mimořádné, téměř neznámé onemocnění, o jehož uzdravení se pokouší snad jediné místo na světě; nedostatek podpůrných technických prostředků, jež pomohou zlepšit život postiženému tvoru i jeho rodině; přírodní katastrofa...

Co jsem vynesla? A lidé, někteří lehce, jiní s uvážlivostí, co si odepřít a čemu pomoci, sáhnou do peněženky a pomáhají těm nešťastným doma i za hranicemi, protože katastrofy a choroby hranice neuznávají.

Dívám se s údivem i s hrdostí na to, jak naskakují čísla sbírek třeba při vánočních dobročinných koncertech, vždycky, když černá písmena v tisku nebo usměvavá hlasatelka v televizi ohláší, kam až se vyšplhalo to a to dobročinné konto.

A pak tvrdý náraz do hlavy, do srdce, do duše... Čtvrtek 21. 12. 2023.

Konta po 21.12. vyvolávají zvláštní pocity. Nedokážeme vůbec nic pochopit, najít vysvětlení, přemýšlíme o způsobu, jak takové situaci předejít, zabránit jí, vyloučit ji do budoucna z našich životů, cítíme bezmocnost. A tak je peněžní dar jediný možný čin. Náš čin.

Uklidní peníze naše svědomí?

Zdá se mi to, nebo je pravda, že je náš život nějak moc o penězích?

Touha žít v pohodě a mít se dobře určitě není zavrženíhodná. Nescvrkla se ta touha na představu plného nákupního vozíku a zaplněné lednice, módního oblečení, mobilu, auta, dovolené v exotických krajích?

Protože žít dobře není jen plný talíř. Je to rodina, přátelé, pocit užitečnosti, možná i trocha pýchy na to, co dokážu, jak jsem

Celou akci jsme zakončili společnou fotkou s Lukášovou šlehačkou. Jestli vám to přijde divný, tak jste na omylu. V prostorách prošípovaných tajnými zákoutíma a místnostma bez vchodů, kterým vládnou skřeti a v nichž můžete potkat kohokoli, je to ta nejmiň divná věc, kterou tam můžete prožít.

uznáván. A štěstí, že moje děti si v dospívání i přes různé kotmelce, v nichž se snad poučily, hledají svou cestu, jsou sdílné a já mám naději, že povedou dobrý život.

Myšlenky ne a ne ukočírovat. Rozbíhají se do všech stran. O co mi jde?

Máme za sebou nepřijemné roky se smutnými zážitky. Ve veřejné debatě, a ta by podle mne měla probíhat stejně intenzivně jako debata ekonomická, mi chybí požadavky na solidnost, slušnost, osobní odpovědnost, soudržnost.

Přichylujeme se k různým ideím, lépe, k různým hlasům politiků podle vlastní nátury. Někomu vyhovuje křik a sliby, věří, že nová garnitura všechno mávnutím proutku vyřeší, jinému konvenuje zdrženlivost.

Politici přicházejí a odcházejí, zem, naše zem a my v ní zůstáváme. Zem, stejně jako naše zahrada, náš byt, bude taková, jakou ji my vytvoříme.

Stručně řečeno, chybí mi ve veřejném prostoru požadavek tak precizně a naléhavě vyjádřený jedním cizím prezidentem:

Neptej se, co pro tebe udělá tvá zem. Ptej se, co pro svou zem můžeš udělat ty.

Přeju sobě i vám, aby konec roku 2024 a všech dalších přinášel šťastnou bilanci.

EN

NAUČIL MĚ VĚCI POJMENOVÁVAT JASNĚ

- říká Milan Uhde o Karlu Schwarzenbergovi v rozhovoru s Renatou Kalenskou

S Karlem Schwarzenbergem jste se stýkali především pracovně, když on působil na Hradě a vy jste byl ministr kultury. Poprvé jste se ale potkali ještě před listopadem 1989.

My jsme se poprvé potkali za okolností neobyčejně pěkných, protože můj kamarád Petr Pospíchal informoval Karla Schwarzenberga, který tehdy dělal předsedu asociace pro lidská práva...

Tedy Mezinárodního helsinského výboru...
Tak. Schwarzenberg měl možnost přijet v roce 1988 zcela regulérně do republiky a měl navštívit Brno. Díky Petru Pospíchalovi se dozvěděl, že by se tady měl setkat se dvěma lidmi. S Jaroslavem Šabatou a se mnou.

Sešli jsme se v hotelu International. Na první pohled jsem viděl pozoruhodnou okolnost. Schwarzenberg měl u pasu na ozdobném řetízku jakousi legitimaci. Pak se ukázalo, že to je platební karta, kterou v hotelu platil.

Poprvé v životě jste díky Karlu Schwarzenbergovi viděl platební kartu.

Ano. A poprvé jsem viděl, že někomu takhle okázale visela na dobrém pevném opasku. Vypadalo to obrovsky mužně. On měl ještě několik takových věcí u sebe. I doklady měl v nádherné kožené šrajtofli.

Tedy na vás udělal velký dojem.

Ano. Už tím na mě udělal obrovský dojem – a to ještě ani nepromluvil. A pak mi položil otázku: „Kdy se tady kurva na něco zmotáte?“

Není důležité, kolik lidí ti tleská,
ale kdo.
Fedor Gál

AN

Víte, já mám s lidmi, které neznám, potíže. Ohmatávám je svými dotazy a svými pohledy a srdečnost kulhá. A tímto úvodem on dodal našemu rozhovoru naprostou přirozenost. Jako bychom se viděli popadesáté.

Co jste mu řekl?

Strašnou věc. Povídám: „Víte, když tady jsou některé specifické okolnosti.“ A on na to: „Tak prosím vás, s tím na mě teda nechoďte. To mně fotr taky vždycky říkal. A mě tím šíleně sral.“

Okamžitě jsem věděl, že mám co dělat s člověkem, se kterým se dá mluvit nejen otevřeně, ale že se s ním jinak než otevřeně ani hovořit nedá.

Vysvětlil jsem mu, že je tady obrovská spousta občanů, kteří nejsou žádní zlotřilci, ale s režimem se opravdu sžili. Přijali ho jako okupační režim, protože geneticky to v sobě už máme. Češi byli nuceni se smířit už s jednou okupací.

A tohle jste říkal muži, který v roce 1948 jako jedenáctileté dítě musel s rodinou kvůli komunistům emigrovat.

On měl tedy samozřejmě zážitek i z německé okupace, ale neměl zážitek toho, co Karel Havlíček ve své geniální básni Král Lávr nazval veršem: „Zvykli si Irčané na toho krále s těma oslíma ušima, který vyhledal holiče, totiž nositele toho tajemství, že král má oslí uši a je idiot. Je to člověk nehodný vlády. A oni si na něho zvykli, protože pro pána krále, co měli dělat?“

Schwarzenbergovi jsem řekl: „Musím se přiznat, že kdyby mě nevytipovali mezi zakázané spisovatele, kdoví, jestli já bych si byl taky nezvykl. Byl jsem pro to zralý.“

Vysvětlil jsem mu, že jsem měl to štěstí v neštěstí, protože mně nezbylo, než po téměř pětiletém zákazu, který se odehrál veřejně v Rudém právu na konci října 1972, podepsat Chartu.

Tím jsem se přihlásil mezi potížisty, pro které je děláni potíží povinnost. Pro všechny sousedy z mé čtvrti, kteří se s okupací smířili a dívali se na mě jako na exotické zvíře, které si zbytečně přivodilo trápení, jsem měl pochopení.

A pochopil to Karel Schwarzenberg?

Myslím, že pochopil, a že pokud mi opravdu

naslouchal, nějakou masovou vzpouru opřenou o stávky odborů v předních závodech neočekával. Vždycky jsem měl dojem, že jsme se Schwarzenbergem takzvaní staří známi.

Byl to člověk, který mě vyhledal v době, kdy jsem vyhledáván nebyl. A byl to člověk, který pro nás chtěl něco udělat. To srozumění mezi námi bylo jednou provždy, i kdyby se stalo bůhvíco.

Potom jste se ještě do konce totalitního režimu potkávali?

Ne.

Jaké bylo tedy to setkání ve svobodě?

Ve svobodě jsem se s ním setkal na Hradě. Byl tam samozřejmě člověkem Václava Havla. A také člověkem, který se vždycky, i při oficiálních příležitostech, dokázal vyjádřit jadrně. Mně jeho vyjadřování znělo prvorepublikánsky. Každá jeho věta měla velmi osobní zabarvení.

Já jsem měla ráda jeho větu – a trval si na ní, jako by si ji pěstoval – „můj strýc pošel“. Když jsem poprvé namítla, že pošlo zvíře, zatímco člověk zemřel, zavrtěl hlavou, že je jedno, mluvíme-li o lidech, nebo zvířatech. „Když pošel, tak pošel,“ řekl mi.

Zkrátka si řekl, že když pošel pes, proč by nemohl pojit strýček. Kromě toho se mi strašně líbil jeho přístup k tomu, co dělá – tedy že to je služba.

Další jeho rys – já jsem samozřejmě viděl, že Karel Schwarzenberg je perfektní úředník. Přitom on jako úředník nemluvil. Všichni ostatní funkcionáři a úředníci, když jednali v úředním styku, jako úředníci a funkcionáři i mluvili. On nikoli.

Pro mě jako spisovatele, který poslouchá slova velmi citlivě, je toto velmi důležité. Od Schwarzenberga jsem neslyšel jedinou větu falešnou. Neřekl jedinou větu, která by nezněla

autenticky schwarzenbergovsky. Tohle poznamenávalo naše setkání po celou tu dobu.

Odkdy myslíte, že jste byli přátelé?

Já si myslím, že my jsme žádné přátelství neuzavěli.

To se cítí, to se neuzavírá.

Ano. Nejbližší jsme k sobě měli, když kandidoval na prezidenta.

Kamarád Břet'a Rychlík mě v té době zval k různým setkáním. A zval mě tam jako člověka, který byl sice schopný zajet do Prahy, ale byl jsem na to lenoch.

To jste měli s Karlem Schwarzenbergem společné, respektive on o sobě stále prohlašoval, že je líný.

Cestování jsem špatně snášel, ale uměl jsem

to snášet, když to bylo nutné. A Karel Schwarzenberg mi takový důvod dával. On byl ale i dvakrát v Brně na Fléďě. Byla to velmi srdečná setkání. Sedl si k našemu stolu a bylo vidět, že je mezi kamarády. Nejenom mezi lidmi, kteří ho chtějí volit, ale kteří jsou i jeho přátelé a věří mu.

A další jeho rys – kníže Schwarzenberg je jediný skutečný boháč mezi Čechy, kterého jsem za život potkal. Všichni ostatní jsou zbohatlíci. A zbohatlík, jak říkal Václav Černý, je velmi specifická záležitost. Karel Schwarzenberg zažil i dobu, kdy – promiňte mi to slovo – byl holoprdelník. A na to nikdy nezapomněl.

Ted' mluvíte o období, kdy jeho rodina emigrovala do Murau a Vídně a neměli peníze, takže je živila babička?

Ano. Sám jsem ho poznal až jako člověka, který sem přišel jako schwarzenberský kníže a vévoda a nevím, co ještě všechno. Peníze měl, nebyl fouňa a jako skutečný boháč se i choval.

Co to znamená?

Třeba propůjčil svou krásnou garsoniéru Magorovi Jirousovi.

Počkejte, tu mu pronajal. Ale jen za dvě stovky měsíčně. Jako takový žert.

Ano. Ale někteří – a nechci je jmenovat – říkali: „Ty, kníže, on dost pije a zdemoluje ti to!“ Kníže na to odpovídal: „Tak ale je to výborný chlap! Tak když to demoluje, tak se to pak spraví!“

A já jsem si uvědomil, že tohle by český domácí včetně mě neudělal. On byl štedrý. S Honzou Kolářem jsme chodili prosit o sponzorský příspěvek pro Divadelní noviny. Všichni zbohatlíci, které jsme navštívili – mohl bych je jmenovat, a někteří patřili dokonce mezi mé dobré známé – řekli: „Nezlobte se, kolik to má náklad? Dva tisíce čtyři sta? Tak to není pro mě. Já potřebuju něco většího.“

Radši sponzorovali rockový koncert. Rockeři jsou dobří lidé. Nám ale šlo jen o nějakých dvacet nebo padesát tisíc.

A Karel Schwarzenberg vždycky dal?

Za ním jsme nikdy nešli. Zato jsme se ale dozvěděli, že se zbohatlíky o tom nemůže být ani řeč.

Proč jste za ním nešli?

Vidíte... Já jsem si byl jist, že by přispěl.

A to vás svazovalo.

Říkal jsem si: „A tak ať se i ti zbohatlíci snaží, ať se ukážou, co mají v kartách!“ Nechtěli jsme jít tam, kde to bylo jisté.

Takže boháč. Skutečný boháč, který věděl, že je dítkem štěstěny. Nejen dílem svých předků, ale i dílem štěstěny, která si na vás v určitém okamžiku vzpomene. To je dobré, protože to ho právě odlišuje od těch zbohatlíků, kteří to v potu tváře buď nasyslili, vydělali, nebo si k tomu zkrátka nějak pomohli.

Ted' jsem slyšela od svého známého názor, který mě šokoval: „Schwarzenberg měl povinnost pomáhat, protože on ke svým penězům nepřišel svým úsilím.“ Přiznám se, že mě to pobouřilo. Takhle smýšlí mnozí Češi.

Takhle Češi smýšlí o šlechticích. U lidí šlechtického původu mě fascinuje to pomýšlení na vlastní pověst. Co můj tatínek? Co můj dědeček? Co pradědeček? Dokonce co udělal praprapradědeček? On udělal tehdy škaredou věc a my jsme to po generace odciňovali.

Kdežto Češi se nestydí. Češi se nestydí za sebe, Češi se nestydí za tatínka, za dědečka, vůbec za nikoho. Protože proč by měli?

V čem vás Karel Schwarzenberg změnil? Ovlivnila vás nějaká drobnost? Věta?

On mě povzbudil ke způsobu, ke kterému jsem se propracovával velmi pomalu. Říct otevřeně, co mám na mysli. Jsem dítě sedmdesátých osmdesátých let, kdy jsem při rozhovoru se zahraničními novináři i při rozhovoru na StB hledal slova, protože tam bylo potřeba formulovat, aby to nešlo napadnout ani zprava, ani zleva, ani shora, ani zdola.

Schwarzenberg mi jako jediný předvedl, že mám formulovat tak, jak mi to rozum a srdce diktují. Bez přemýšlení, co to udělá. Pane na nebi, co to udělá, až si to přečte Toník? Jiřina? Frantík? Až si to přečte ten major, který je nad dvěma nižšími důstojníky, kteří mě vyslychájí?

Takže vás naučil chovat se bez ohledu na to, co si o tom myslí okolí.

Přesně tak. Učil jsem se to delší čas a mým dálkovým mistrem byl Karel Schwarzenberg. Naše styky byly daleko víc dálkové. Já jsem ho ale pečlivě sledoval, naslouchal mu, snažil jsem se o něm vědět. On mě tímto způsobem zcela určitě nesledoval. Tím jsem si jist.

A vy jste zcela jistě četl i nekrology. Chybělo něco, co je potřeba o něm ještě říct?

Ne, ty nekrology byly znalé. Nebyly to pouhé zdvořilostní výkony. Ti lidé opravdu věděli, jaký Schwarzenberg byl. A ony se ty nekrology díky jeho osobnosti psaly skoro samy.

O co jsme odchodem Karla Schwarzenberga přišli?

Přišli jsme o bohatého muže. Bohatého zkušenosti. Bohatého čistým štítem. A bohatého minulostí jeho šlechtického rodu.

Tehdy v tom Internacionalu jsem mu položil jednu vtíravou otázku: „Tady se mezi disidentským folklorem šušká, že jste prý dal peníze jakémusi předsedovi národního výboru v jižních Čechách, protože tam byla boží muka v nedobrému stavu. A vy jste mu prý dal peníze na opravu. Ten předseda prý nevěděl, jestli to použít. Bylo to lákavé, ale zároveň se bál, aby mu komunisté nevyčetli, že to použil. „Od cizáka! Tos neměl, soudruhů!“ Fakt jste nějakému předsedovi dal deset tisíc?“

A Karel Schwarzenberg povídá: „No, já se tím teda nechlubím, ale když se ptáte... Fakt jsem to udělal.“

Zeptal jsem se, co ho k tomu vedlo. „To je jednoduché. To byla krajina, kde to měl můj fotr na starosti. A kdyby viděl, že o ni nebudám bez ohledu na to, že už není úředně moje, vysunul by z hrobu nohu a kopl by mě do prdele.“

8. prosince 2023

ČAS OD ČASU CHYBUJE KAŽDÝ Z NÁS

- rozhovor Soni Kacerovské
s Martinou Viktorii Kopeckou

M. Kopecká na podzim vydala knihu Zpověď farářky, v níž zveřejnila, že žije s partnerkou. Přestože jde o zmínku na pár řádcích, vzбудila tolik pozornosti, že zastínila mnohá jiná naléhavá zamyšlení, třeba nad otázkami, jimž se vyhýbáme, nad vztahy, křehkostí, smrtí i nadějí. A právě v nadcházejícím adventu nám může farářka Martina Viktorie Kopecká (37) pomoci se zastavit, připomenout si mizející tradice a vrátit se k podstatě nejkrásnějších svátků roku.

Jak často chodí farářka ke zpovědi?

V naší Církvi československé husitské je zpověď jeden z jednoho dobrovolná. Chodím k ní zhruba jednou za rok, když mám pocit, že je potřeba. Najít zpovědníka pro farářku však není úplně jednoduché, většinou oslovují katolické faráře, kteří jsou tak laskaví, že mě neznou do zpovědnice, ale hovoříme v rámci pastoračního rozhovoru. Za tuto zkušenost jsem velmi vděčná, protože vím, jak se cítí věřící, kteří za mnou přicházejí. Cesta do kostela trvá skoro třikrát tak dlouho a domů člověk skoro běží. Je to velký rozdíl.

Vedete si blog, vydáváte knihy. Považujete psaní také za druh zpovědi?

Vnímám ho jako terapeutický proces. Bavím se jím, objevuji, co jsem nevěděla, že mám v hlavě a že dokážu vložit do slov. Pomáhá mi, že mě při něm nikdo nevidí, mohu tak lépe formulovat myšlenky, lépe s nimi pracovat. Je to právě práce s jazykem, která z nás dělá lidi, i když se pocitu spoutat pouze slovy nedají. Například víra je přece mnohem více než jen shluk písmen.

Knihy Deník farářky a nedávno vydaná Zpověď farářky jsou diametrálně rozdílné. Byl to záměr?

Když jsem se rozhodla začít psát knihu Deník farářky, vzala jsem základ textu z blogu, něco jsem připsala a navzájem to propojila tak, abych šla po lince liturgického roku. Byla myšlena jako den, oslava radostných věcí, které se dějí ve službě, ironie, nadsázka. Kdežto druhá kniha měla být koncipovaná jako noc, výprava do hlubších témat. Proto jsou obálky knih v bílé a černé. Zatímco první titul se mi psal lehce, druhý jsem nebyla dlouho schopna dokončit. Oscillovala jsem mezi dvěma póly, že buď musím, nebo nesmím zveřejnit svůj coming out (veřejné přiznání k menšinové sexuální orientaci – pozn. red.).

Pochopila jsem, že pokud jsem ve svých 37 letech, kdy jsem ukotvená a opřená o víru, zároveň sužována obrovským strachem, co musejí prožívat mladí lidé, kterým je třeba 16 nebo 18 a teprve hledají vlastní identitu. Slyšela jsem od nich mnoho bolavých příběhů, někteří přicházeli do kostela s obavou, že je Bůh nemá rád. Říkala jsem si, že pokud by můj příběh měl jednomu pomoci, tak mi jeho uveřejnění stojí za to. Nechtěla jsem však exhibovat, nikoho šokovat, nikomu nic vnucovat.

Šok způsobily pouhé dva odstavce a zastínily vše. O čem tedy kniha pojednává?

Mapuje osm oblastí. Tanec, naděje, smrt, vzdělání, modlitbu, křehkost, ženství a vztahy. Všechny kapitoly na sebe navazují, jejich smyslem je klást si otázky, kterým se většinou tak trochu vyhýbáme. Ráda bych skrze knihu člověka vedla, aby si sám v sobě udělal inventuru. Všichni máme tendenci odkládat důležitá témata, jako je strach ze smrti, vypořádávání se s traumaty, která si neseme z dětství, nevyřešené vztahy. Smyslem knihy je hledat sám sebe, nebát se ponořit do hloubek, k tajemství, k pocitu viny, k limitům, ke křehkosti. Na konci pomyslného putování skrytými oblastmi našeho života nemá být dojem, že jsme porouchaní nebo nedokonalí, ale vědomí opravdovosti. Uvědomění, že čas od času chybujeme každý z nás, že tím trvalým v nás je pravda, ale také láska. Boží i lidská.

Pokud jsem ve svých 37 letech, kdy jsem ukotvená a opřená o víru, zároveň sužována obrovským strachem, co musejí prožívat mladí lidé, kterým je třeba 16 nebo 18 a teprve hledají vlastní identitu?

Jdete příkladem.

Sama se vyznávám z toho, že jsem někdy v životě lhala a dělala věci, na které nejsem pyšná, farář je především člověk. Kněžská služba má být břemeno, co netíží, ale ono je to někdy naopak velmi těžké povolání. Kniha se tedy snaží vzdát také hold všem farářům a farářkám.

Nebála jste se, že vám vaše upřímnost ubere na autoritě farářky?

Nevěděla jsem, co se stane. Věděla jsem jen, že jsem v církvi doma. Vlna, která přišla poté, byla na jedné straně ohromně podpůrná, zároveň nutně musely přijít i negativní reakce. Některé mě upřímně šokovaly. Psali je lidé, kteří mě neznají, nikdy nepřišli na moje bohoslužby, přesto mi vyčítali, že jsem špatný farář. Šmahem mě odsoudili, což mi přišlo velmi zraňující.

Často se nelibě reakce velmi podrobně dotýkají Bible, víry a role faráře. Oponujete? Nebo si držíte odstup?

Samu sebe jsem samozřejmě konfrontovala s pasážemi, které ve svých komentářích lidé vypisují. Možná to dělají pro sebe či druhé, já jsem se s nimi už dávno podrobně seznámila. Co je v Bibli označeno nálepkou nějaké deviace, například sexuální orgie, sexuální násilí, je samozřejmě odsouzeníhodné. Ale rozhodně to není srovnatelné se stejnopohlavními vztahy, jak je žijeme dnes. Stejně jako

ještě konzumovali. Naši předkové byli zvyklí se zastavit, vnímali jako pevnou součást dne, že si sednou u svíčky a rozjímají. To, že žijeme ve velkém blahobytu a nadbytku, není vždycky dobře, protože nás to ruší od některých věcí, které jsou drobné, a přitom velmi cenné.

Naši předkové obvykle nedělali nic „jen tak“, beze smyslu. Advent byl důležitým časem přípravy na Vánoce, byl spojen s půstem, modlitbou, rozjímáním, s radostí z čekání.

Promítá se nadbytek negativně i do vztahů?

Blahobyt nutně nemusí kazit vztahy, ty kazí především nedostatek času. Nadbytek pracovních povinností vede k tomu, že spolu v podstatě vůbec nejsme. Dříve lidé žili v těsném sepejetí, v pospolitosti, která nám chybí. Nevedeme mezi sebou mezigenerační dialog, dnes mezi seniory a teenagery není žádná spojka. Přitom dříve přišly děti ze školy a povídaly si s babičkou a dědou, protože rodiče pracovali. Podepisuje se to na naší bezradnosti, kdy si nepředáváme zkušenosti, ať už se to týká vztahů, nebo praktických věcí. Sice máme Google, jenže je to bezduchý a neosobní rádce.

Můžete popsat přípravu kázání?

V optimálním případě by příprava kázání měla trvat celý týden. Ale reálně jí věnuji dvě tři hodiny někdy v polovině týdne. Snažím se udržovat aspoň trochu aktivně znalost hebrejštiny a řečtiny, přečtu si vybraná čtení v těchto jazycích a pak se dívám do různých knih s výkladem. Dřív nebo později narazím na myšlenku, která se mnou rezonuje, obvykle je jich víc, sepíšu si pár bodů, o kterých chci mluvit. Ale nechci se dívat do papíru, důležitý je pro mě oční kontakt s lidmi. Samotná promluva je ale ovlivněna tím, co se děje beze slov tam, kde bohoslužbu sloužíme. Při díle je nejen farář, ale i lidé, laici. Sloužíme bohoslužbu spolu, obracíme se k Bohu v modlitbě. Je to pokaždé jiné.

Jaká je podle vás role faráře dnes?

Role duchovního je do jisté míry stejná jako dřív. Sloužit Bohu i lidem v daném místě. Tedy vést obec věřících k Bohu, vyučovat, vykládat biblický text, ale také hodně naslou-

chat, připravovat k obřadům a ty potom realizovat. Vysvětlovat smysl křtů, svátosti manželství... V dnešní době hraje zrovna edukace důležitou roli. Ale neméně důležitá je doprovázení. Farář není soudce ani dokonalý ideál, jsme lidé, lidé ve službě. A jako takový bychom měli být otevření tomu, co dnešní svět trápí, jakým mluví jazykem, z mého hlediska je důležité dveře kostela otevírat, ale zároveň se nepodbízet, to k ničemu dobrému nepovede.

Ohňostroj má své kouzlo, ale ubližuje živočichům. Proto z ohleduplnosti k druhým tvorám se jej zřikáme. Před pár léty se pěkný teprve pětiletý kůň pana Jiřího Šťovička, řečeného „Polského“, z úleku při ohňostroji vzeplal, přehodil se mu žaludek a zahynul. Vycvičit koně pro práci v lese je pracné, zbytečné úmrtí koňského kamaráda je těžké.

(Léta se obávám, že by teroristé mohli využít čas ohňostrojů k vraždění.)

Předvídatost, úcta a šetrnost k životu budí našim životním programem. /v

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 14.1. 8 h. Lukavice 2. v mezidobí 1 Sam 3, 3b-19 Ž 40
9 Mistrovice 1 Kor 6: 13c-20
9.30 Orlice J 1, 35-42
18 ekumenická bohoslužba v evangelickém kostele v Letohradu

sobota 20.1. 18 h. Letohrad
neděle 21.1. 8 h. Lukavice 3. v mezidobí Jon 3,1-5.10 Ž 25
9 Mistrovice 1 Kor 7,29-31
9.30 Orlice Mk 1,14-20

sobota 27.1. 18 h. Letohrad
neděle 28.1. 8 h. Lukavice 4. v mezidobí Dt 18,15-20 Ž 95
9 Mistrovice 1 Kor 7,32-35
9.30 Orlice Mk 1,21-28

sobota 3.2. 18 h. Letohrad
neděle 4.2. 8 h. Lukavice 5. v mezidobí Job 7,1-7 Ž 138
9 Mistrovice 1 Kor 9,16-23
9.30 Orlice Mk 1,29-39

sobota 10.2. 18 h. Letohrad
neděle 11.2. 8 h. Lukavice 6. v mezidobí Lv 13,1-2. 45-46 Ž 32
9 Mistrovice 1 Kor 10,31-11
9.30 Orlice Mk 1,40-45

Popeleční středa 14. února v 18 hod. na Kunčicích.

v Bibli stojí, že chromí a slepí nebyli vpuštěni do chrámu, shromažďovali se před ním. To bychom přece dnes nedopustili, aby byli někde segregováni, a nikoho nenapadá, že by to mělo být jinak. Svět, ve kterém žijeme, se přece vyvíjí.

Jak se k vašemu coming outu postavili vaši nadřízení?

Panu biskupovi jsem dávala vědět, že kniha vyjde, měl možnost s tou informací pracovat a dostalo se mi od něj velké duchovní podpory.

A kdyby ne, vyšla by kniha?

Toť otázka. Naštěstí jsem nebyla stavěna do situace, kdy bych musela čelit odporu ze strany církve. To bych pak musela vše důkladně promyslet. Ale pro mě bylo důležité pravdu říct a přijmout následky, popasovat se.

Nevěnujete se pouze duchovní službě, rozptyl vašich aktivit je poměrně široký.

Z velké většiny jsem farář, určitou malinkou část dělám rodinnou terapii a krizovou intervencí. Kromě teologie jsem vystudovala speciální pedagogiku a psychologii na pedagogické fakultě. Tyto obory se dobře doplňují, každý v sobě nese jinou metodologii, jako jejich pojivý prvek vnímám naslouchání. Jsem momentálně i studentkou doktorandského programu, dělám si další výcvik, kromě toho jsem prezidentkou festivalu Meeting Brno, angažuji se také ve Světové radě církví v Ženevě. Soustředím se na mnoho drobných věcí, každý den je naplněn něčím jiným.

Lidé u vás hledají pomoc a naději. Co vám nejlépe schází?

Nedostatek. Jsme přesaturovaní. Nevíme, co bychom dříve jedli, jakou zábavu bychom

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741